

GRANGER v. ZDRUŽENO KRALJESTVO
(Eur. Court H.R., 28. 3. 1990, Series A no. 174)

8. - 24. [Britanski državljani Joseph Granger, rojen leta 1960, se je leta 1984 na sojenju za kaznivi dejanji naklepnega požiga in umora v Glasgowu pojavil kot glavna priča za državo. Čeprav je v obliki podpisanih izjav podal najprej podroben opis, kako naj bi bili kaznivi dejanji izvršeni, in imenoval storilce, je na sojenju zanikal vsakršno vedenje o zločinih. Zatrjeval je, da si je izjave izmislila policija ter ga prisilila, da jih je podpisal.]

G. Grangerja so kasneje po štiritedenskem sojenju spoznali za krivega treh kaznivih dejanj krivega pričanja in ga oprostili dveh drugih. Izrečena mu je bila petletna zaporna kazen. V tem postopku je imel pravno pomoč.

G. Granger se je zoper obsodbo pritožil. Komite za pravno pomoč Škotskega pravnškega združenja pri Vrhovnem sodišču [Supreme Court Legal Aid Committee of the Law Society of Scotland] je zavrnil njegovo prošnjo za pravno pomoč pri zastopanju na obravnavi pritožbe z obrazložitvijo, da pritožba ni bila utemeljena. G. Granger se je kljub temu odločil, da bo s pritožbo vztrajal. Njegov zagovornik mu je vložitev pritožbe odsvetoval, vendar zagovornikov odvetnik [solicitor] s tem ni soglašal. Pritožbo je v dveh fazah obravnavalo Visoko sodišče [High Court of Justiciary]. Potem ko je odločilo, da pritožbe ne more rešiti brez upoštevanja zapisnika o dokazih, ki so bili izvedeni na sojenju zaradi krivega pričanja, je odredilo odlog. Zaradi predhodne zavrnitve prošnje za pravno pomoč in ker odvetnik nima pravice prisostvovati obravnavi pred sodiščem, je g. Granger v postopku sam podal zagovor tako, da je prebral izjave, ki jih je pripravil njegov odvetnik [solicitor]. Državo [Crown] je ob sodelovanju odvetniškega pripravnika in člana državnega urada [Crown Office] zastopal državni tožilec Škotske [Solicitor General for Scotland]. Visoko sodišče je pritožbo soglasno zavrnilo kot neutemeljeno in menilo, da sodba, izdana na sojenju za kaznivo dejanje krivega pričanja, ni bila nepravilna.]

25. - 33. [V Združenem kraljestvu so primeri, ko pritožnika v pritožbenem postopku zagovornik ne zastopa, pogosti iz dveh razlogov. Prvi je ta, da ima neomejena pravica do pritožbe za posledico vlaganje številnih pritožb, tudi neutemeljenih, kjer pravna pomoč ne more biti zagotovljena. Drugi razlog pa izhaja iz zahteve, da se zagovornik odreče nadaljnjemu zastopanju, če meni, da je pritožba neutemeljena (nima možnosti za uspeh).]

Postopek pred Komisijo

34., 35. [V vlogi na Komisijo z dne 5. 12. 1985 se je g. Granger pritožil zaradi zavrnitve pravne pomoči v pritožbenem postopku. Skliceval se je na 5., 8., 13., predvsem pa 1. in 3. (c) odstavek 6. člena Konvencije. V poročilu z dne 12. 12. 1988 je Komisija menila, da je prišlo do kršitev 3. (c) odstavka 6. člena, ne pa tudi do kršitve ostalih členov.]

Pravna vprašanja

37. - 41. [Sodišče je s sklicevanjem na sodbo v primeru Brožicek zavrnilo predhodne ugovore vlade zaradi neizčrpanosti pravnih sredstev.]

II. Zatrjevanje kršitve 6. člena

[...]

44. Ker se je g. Granger, kar zadeva 3. (c) odstavek, skliceval, da ni imel „dovolj sredstev za plačilo zagovornika“, je edino vprašanje, ki izhaja iz te določbe, ali je „interes pravičnosti“ zahteval, da se mu zagotovi brezplačna pravna pomoč. [...]

45. [...] Po mnenju Vlade „interes pravičnosti“, čigar ocena je v prvi vrsti v domeni domačih oblasti, ni zahteval izdaje dovoljenja za pravno pomoč v pritožbenem postopku. [Vlada] je poudarila, da je imel g. Granger na sojenju polno pravno pomoč vključno z mnenjem zagovornika o nadaljnjih izgledih za uspeh pritožbe, da je Komite za pravno pomoč kot neodvisno in strokovno telo menil, da ni bilo vsebinske podlage za pritožbo, da je imel pritožnik na obravnavi pritožbe možnost predstaviti svoje argumente in da je potrebno primer preučiti z vidika škotskega sistema, v katerem igra prizivno sodišče aktivno vlogo, kjer se od Države pričakuje nepristransko ravnanje in kjer je vlaganje številnih pritožb brez vsake podlage posledica avtomatične pravice do pritožbe.

46. Vladni opis pritožbe kot „povsem neutemeljene“ je veliko bolj brezpogojno negativen kot pa mnenji, ki sta jih o pritožbi izrazila vlagatelj zagovornik in Komite za pravno pomoč. Naloga sodišča ni, da se z oblikovanjem stališča o tem, ali je bila odločitev Komiteja o nezadostni podlagi za pritožbo z

dne 11. 7. 1985 pravilna, nadalje spušča v to vprašanje. O vprašanju, ali je interes pravičnosti zahteval pravno pomoč, je potrebno odločiti v luči primera kot celote. S tega vidika ni odločilni samo položaj v času odločanja o prošnji za pravno pomoč, ampak tudi položaj v času samega obravnavanja pritožbe.

47. [...] Vlagatelj pritožbe ni mogel popolnoma razumeti vnaprej pripravljenega govora, ki ga je prebral pred Visokim sodiščem, oziroma argumentov, ki jih je Sodišču predložila nasprotna stranka. Jasno je tudi, da ne bi bil sposoben učinkovito odgovoriti na te argumente ali postavljati vprašanja, če bi nastali položaj to od njega terjal.

Navedeni dejavniki imajo v primeru pred nami še posebno težo zaradi zapletenosti enega od vprašanj, ki so se pojavila. Medtem ko Visoko sodišče očitno ni imelo težav pri zavrnitvi štirih temeljev, na katerih je slonela pritožba g. Grangerja, pa glede preostalega ne velja enako. Po predstavitvi argumenta je odločilo, da ta temelj - ki ga je sam generalni tožilec [Solicitor General] na sojenju pred Evropskim sodiščem opisal kot „težavno“ razlikovanje med izjavami v „predhodni preiskavi“ in drugimi izjavami - zasluži natančnejši premislek. Sojenje je preložilo in zahtevalo zapisnik o izvedenih dokazih na vlagateljevem sojenju, zato da bi lahko zadevo bolj temeljito preučili. Tako postane jasno, da je ta temelj pritožbe povzročil zapleteno in pomembno vprašanje.

V takem položaju bi morale pristojne oblasti, vključno z Visokim sodiščem, razpolagati z mehanizmi, ki bi omogočili izpolnitev celotne odgovornosti v smislu zagotovitve poštenega vodenja pritožbenega postopka. Potrebno bi bilo ponovno preučiti odločitev o zavrnitvi pravne pomoči. Toda odločitev Komiteja za pravno pomoč z dne 11. 7. 1985 je bila določena kot dokončna. Vlada je res trdila, da bi bilo odločitev potem, ko je Visoko sodišče zahtevalo zapisnik z dokazi in preložilo obravnavo pritožbe, praktično mogoče ponovno preveriti. Dejstvo je, da do takega preverjanja ni prišlo. Vse okoliščine primera so pokazale, da je interes pravičnosti zahteval, da se vlagatelju vsaj v tem stadiju zagotovi brezplačna pravna pomoč. Tak postopek - ki bi bil skladen s tem, kar se je zgodilo v kasnejših primerih Larkin in Williams bi v prvi vrsti služil interesom pravičnosti in poštenosti, s tem da bi vlagatelju pritožbe omogočil, da bi bil njegov doprinos k postopku učinkovit (glej, *mutatis mutandis*, sodbo v primeru Pakelli z dne 25. 4. 1983, [...]). Pa ne le to, tudi Visoko sodišče bi imelo potem korist od sojenja. Slišalo bi strokovne pravne argumente o zapletenem vprašanju, ki bi prihajali z obeh strani.

48. Sodišče tako odloča, da je prišlo do kršitve 3. (c) odstavka 6. člena v povezavi s 1. odstavkom.

IV. Uporaba 50. člena

[...]

51. [G. Granger je zatrjeval, da je upravičen do odškodnine v višini 10,000 funtov za škodo, ki jo je utrpel zaradi zavora, stresa, ki ga je povzročila izguba priložnosti za plačano zaposlitev, in posega v zasebno življenje. Sodišče ne more predvidevati, kakšen bi bil izid odločitve o pritožbi, če bi imel g. Granger pravno pomoč. Sodišče zato soglaša z Vlado, da ni bila vzpostavljena vzročna zveza med kršitvijo 6. člena in zatrjevano premoženjsko škodo. Priznalo pa mu je nepremoženjsko škodo v višini 1000 funtov zaradi nastalih občutkov zapostavljenosti in zmedenosti.]